

Na P. Aloise Moce OFM vzpomíná Jiří Zajíc OFS

Tři zastavení

Na to, že alespoň několika myšlenkami se vrátím k člověku, který podstatným způsobem ovlivnil mé celé dospělé směřování, jsem se docela těšil. Ale teď, když už nezbývá vůbec žádná možnost to ještě trochu odložit, mám docela trému. Život člověka totiž bývá vždycky mnohem hlubší skutečností, než na jakou stačí naše slova. Tím spíše, když jde o bytost tak nevšední – a v jistém smyslu tajemnou – jakou byl P. Alois J. Moc OFM. Jestliže tedy nyní přesto něco napíšu, tak bych byl rád, aby každopádně to bylo chápáno jako vděčné poděkování *syna otci*.

1) Tak to byl první dojem...

Krčskou mládež začátkem *Pražského jara* roku 1968 jasně *táhnul* P. Jiří Kabát. Vždycky vypadal mladší, než mu bylo ve skutečnosti, na první pohled sportovec, s literárními sklony a hudebním citem, na svou dobu dobrý kazatel. Když se vedle něho v té době objevil ten malý, plešatý muž se silnými brýlemi a slovníkem, který nás inspiroval k celým litaním složeným z jeho „teologické výzbroje“, ani ve snu jsem netušil, že nám byl poslán kněz, který zásadním způsobem promění tvář naší farnosti – a mládeže zvláště, a který navíc sehraje tak klíčovou roli v mém životě. Ten první dojem byl jasný: je to *suchar*, který nám nemá co podstatného sdělit – zvláště vedle patera Jiřího vypadal jako člověk pro nás naprosto nepoužitelný. Mládí je nejen nadšené a obětavé, ale také ve své touze po pravdivosti příliš netrpělivé, a proto i často kruté. Zkrátka v našich představách o proměně krčské farnosti ve skutečné křesťanské moderní společnosti pro nově příchozího pomocného kněze nebylo místo.

Jenomže nadšení *Pražského jara* velmi rychle vykrvácelo pod koly sovětských tanků – a před námi byla temná perspektiva *normalizace*, tedy okupačního procesu, jehož cílem bylo zlomit rezistenci Čechů a Slováků proti na první pohled lživé báchorce o „bratrské pomoci“. A nutno říct, že to byl pokus značně úspěšný. Zlomil nejen rezistenci, ale podstatně i mravní páteř československé společnosti. Plody toho sklízíme dodnes.

Co v tom s našimi touhami a plány, s naším nadšením pro Ježíše – úžasného Pána a Bratra? Pater Kabát se celkem pochopitelně během několika měsíců „stáhl“ ze všech aktivit, které jsme docela ve velkém v roce 1968 rozjeli. Starší a „rozumnější“ lidé z okolí nám s dobrými úmysly vzkazovali, že máme skončit také. Mezi nimi i leckteří rodiče. Měli své zkušenosti z 50. let – a nás jich chtěli ušetřit. Pouze jediný člověk nás nezrazoval – naopak, tu a tam nás poněkud plaše a nevtíravě povzbuzoval: P. Alois Moc. A „jeho“ chvíle nastala docela brzy.

2) Překvapení

Nejdřív nám nabídl exercicie. To byla pro naprostou většinu z nás novinka. I to samotné slovo – typické právě pro jeho slovník – znělo jak z jiného světa. Jenomže teď už jsme se tomu nesmáli. A pak jsme (vysoko v kopcích nad Davlí), mnozí možná poprvé, zažili, že modlitba, mše svatá i zpověď nemusí být něčím jakoby z vnějšku uloženým, ale skutečně bytostným setkáním s Bohem. Pater Moc v tom už vůbec nepůsobil jako ten starosvětský

suchar, ale jako citlivý, naslouchající dirigent, který má na každého dost času a pro každého to správné slovo...

Bariéra mezi námi se prolomila – a umožnila nám i naprosto základní zkušenost, jak může kněz být opravdu *otecem*. Na jaře roku 1972 jsme se totiž v „krčské mládeži“ rozhodli, že využijeme možnosti, kterou skýtalo přístřeší, jež části našeho skautského oddílu poskytoval od zimy roku 1971 TJ Sokol Krč, a po klukovském táboře, který jsem vedl, uspořádáme na tábořišti v Nedrahovicích u Sedlčan desetidenní pobyt. Bylo nás dvanáct – já ve svých 21 letech nejstarší, má mladší sestra Janina v 16 nejmladší. Jenomže nastala naprosto zásadní potíž: rodiče většiny potencionálních účastníků (a účastnic) – a dokonce i někteří rodiče další – se zásadně postavili proti tomu, aby si „jen tak bez dozoru“ vyrazili *katoličtí mladí muži s katolickými dívkami*. Kdo to kdy viděl tak riskantní podnik, který nemůže skončit jinak, než mravním fiaskem?! Nevím, jak ostatním členům našeho společenství, ale mě tenkrát vůbec nenapadlo, že by tu mohl být nějaký problém. Podezření a obavy, které od rodičů zazněly, mě hluboce urážely. Vůbec jsem si nedovedl představit, jak bychom mohli provést něco z toho, kvůli čemu nás nechtěli pustit. V dnešní době – kdy děti jsou záhy vystaveny brutálním útokům reklamy, médií i vrstevníků na svůj dětsky čistý přístup k sexualitě – by to asi bylo problematictější, ale dosud jsem přesvědčen, že nám tehdy skutečně křivdili. Jenomže – to nám bylo málo platné. Nad celou nadějně připravenou akcí společného tábora visel Damoklův meč rodičovských zákazů.

A tehdy se právě projevil P. Moc jako skutečný *pater*: Vložil do věci svou osobní autoritu i důvěryhodnost a postavil se za nás. Dokázal správně odhadnout, že na naší straně byla (alespoň u naprosté většiny z nás) dostatečně pevná vůle a skutečně čistý vzájemný postoj, který zaměřoval náš zájem i očekávání úplně jiným směrem, než jakého se obávali rodiče. Důvěřoval nám – jistě s rizikem, které tu vždy zůstává – že jsme nejen dostatečně zodpovědní, ale že naše žití vztahů – i chlapců a děvčat – má solidní přátelské a kamarádské základy. Zkrátka – byla to jeho důvěra, která položila základ „zlaté éry“ krčského společenství mládeže, která přímo ovlivnila životy mnoha desítek a nepřímo tisíců lidí v následujících desetiletích. Mnohé z toho, čím dnes žije „Habrovka“, se začínalo tady.

V následujících letech se pater Moc účastnil našich táborů osobně. Ne po celou dobu, ale aspoň několik dní. Bohoslužby v tee pee byly vskutku malebné a modlitby v táborovém kruhu pod hvězdami rovněž. Ale právě překvapení nás čekalo na hřišti. Pater Moc si totiž stoupl do brány – se skutečným nasazením se vrhal po míči. Skoro v šedesáti letech. On – „suchar“... V duchu jsem se mu opravdu upřímně omlouval.

3) Odkaz

Po celá sedmdesátá léta jsme se pravidelně setkávali u něj doma. V docela přesném smyslu byl mým duchovním vůdcem. Při té příležitosti jsem především mohl vidět, jak se snaží neustále promýšlet a aktualizovat své vlastní porozumění křesťanské víře. Skoro pokaždé mě uvítal nějakým novým problémem, který právě promýšlel a řešil, zajímal se, jak bych to řešil já, studoval k tomu dostupnou teologickou i jinou odbornou literaturu. Tohle byla zkrátka jedna jeho „tvář“. Byl jakýmsi „mozkem“ tehdejšího františkánského společenství u nás. O tom vlastním společenství jsem od něj skoro nic nevěděl. Ale potkával jsem u něj lidi z úplně jiného „spektra“: lidi nějak handicapované, na okraji – pro které byl určitým posledním záchytným bodem. Chlapec s počínající schizofrenií, opuštěná žena

důchodkyně, polosirotek, který potřeboval pomoci s matematikou (dnes je knězem v Bělé pod Bezdězem – Jaroslav Lízner).

V roce 1979 se StB vzchopila k jednomu z posledních koordinovaných útoků proti církvi. Na mušce měla hlavně františkány: P. Jana Bártu a P. Aloise J. Moce. My jsme zažili v prvním pololetí 1980 seriál výslechů v Bartolomějské – právě kvůli zakázané náboženské činnosti a spolupráci s paterem Mocem (měli jsme vlastně sloužit jako svědkové proti němu), jeho odsoudili zhruba na dva roky a zavřeli v Ruzyni. K sedmi letům v padesátých letech tak přibýly v osmdesátých ještě dva.

Trvalá pozornost StB věnovaná pak několik let členům našeho mládežnického společenství, a mně zejména, nejen ukončila dosavadní naši činnost, ale orientovala většinu z nás i na jiné možnosti spolupráce s různými větvemi tehdejší „skryté církve“. Já jsem začal pracovat v tehdejší ilegálním československém týmu pro katechezi (vedla ho voršilka Concilie Nováková a pracovali v něm například i Miloslav Vlk, Aleš Opatrný či salesián Jožka Kopecký). Na několik let se naše kontakty s paterem Mocem přerušily....

K obnovení došlo až koncem osmdesátých let, kdy mně můj dlouholetý přítel Jeník Pečený „zlanařil“ pro společenství františkánských terciářů. Pro něj byl pater Alois naprosto klíčovou osobou. A nejen pro ty krčské – jeho stopy ještě dodnes zjišťuji prakticky po celé republice. Ale o téhle historii tu teď nechci na závěr hovořit.

To, co bylo pro mě nejdůležitějším odkazem závěrečných let našich setkávání a jeho života vůbec, byla určitá proměna, kterou jsem pozoroval v jeho duchovním vedení. P. Moc rozhodně nemiloval nikdy takové (dnes bohužel dost běžné) rozplizlé morální posuzování, kde se víc psychologizuje, než skutečně poctivě vyznává hříchy, a tak se také nedává vlastně možnost pořádné lítosti a odpuštění. Na druhé straně vždycky měl smysl pro to, co je opravdu podstatné. Ostatně – velmi bych takové zpovědníky přál dnešním mladým lidem. Ale v těch posledních letech kladl stále větší důraz na skutečnost, která – dokážeme-li jí opravdu porozumět – tvoří skutečně jádro křesťanského porozumění Bohu: na *milosrdenství*. Milosrdenství Boží – ale (a to právě bylo důležité) i naše milosrdenství jako odpověď na to Boží. Milosrdenství jako nejvlastnější „metoda“ naší spolupráce s Bohem.

Zanechal mi velmi náročný odkaz. Zvláště v dnešní době – tak tvrdé a konfrontační. Přesto doufám, že až se s ním znovu setkám, nebude ze mě tak úplně zklamaný.

Jiří Zajíc OFS